

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

The Relationship between Leadership Behavior of Administrator and Good Governance Administration in School Network for Enhancing Efficiency of Education Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration

จรรย์ญา คำบุรี¹, วรชัย วิภูอุปโภคตร²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม¹, วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม²

Jarunya Chamburee, Vorachai Viphoouparakhot²

Graduate student, Master of Education in Educational Administration, Siam Technology College¹, Siam Technology College²

E-mail: Vorachaiv@siamtechno.ac.th^{1, 2}

Received: June 11, 2020; Revised: September 22, 2020; Accepted: December 2, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงว่า 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโดยรวม อยู่ระดับดี ($\bar{X} = 4.35$) โดยพฤติกรรมผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.39$) 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.41$) โดยหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.45$) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.54-0.75 ระดับปานกลาง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระดับปานกลาง

คำสำคัญ : พฤติกรรมผู้นำ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ความสัมพันธ์

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the leadership behavior of administrator in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management, 2) good governance administration in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management and 3) the relationship between leadership behavior of administrator and good governance administration in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration. The samples were 181 teachers and education personnel. The research instrument was questionnaire. Descriptive statistics were used to analyze data. The analysis results showed the following. 1) Leadership behavior of administrator overall was good (\bar{X} = 4.35), the highest mean was the leadership behavior aiming success aspect (\bar{X} = 4.39). 2) Good governance administration overall was good (\bar{X} = 4.41), the highest mean was cost effective principle (\bar{X} = 4.45). 3) The relationship between leadership behavior of administrator and good governance administration in School Network for Enhancing Efficiency of Educational Management of Regional Special Education Center 6 under Bureau of Special Education Administration was moderate with correlation coefficient (r) between 0.54-0.75, statistically significant level .01.

KEYWORDS : Leadership Behavior, Good Governance Administration, Relationship

บทนำ

พฤติกรรมผู้นำ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้บริหาร ผู้บริหารนับว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดภายในองค์กร เพราะมีหน้าที่ควบคุม ดูแลการดำเนินงานให้เป็นที่ไปด้วยความราบรื่น และสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ผู้นำที่มีการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ ด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เรียกทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” ซึ่งมีหลักการ ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า มาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษาซึ่งได้แก่ การดำเนินงานด้านบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบริหารทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานแผนงานและงบประมาณ เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข กมลชัย พอกแก้ว (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการ

บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า (1) ภาวะผู้นำแบบเน้นงาน และผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล การมีคุณสมบัติภาวะผู้นำของผู้บริหารในระดับสูง จึงมีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับคนพิการ และผู้ด้อยโอกาสให้มีสิทธิโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ โดยมี

สถานศึกษาในสังกัด คือ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะศูนย์การศึกษาพิเศษ มีบทบาทหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ 1) จัดและส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาในลักษณะศูนย์บริการให้ความช่วยเหลือ ระยะแรกเริ่ม และเตรียมความพร้อมของคนพิการ เพื่อเข้าสู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนเรียนร่วม โรงเรียนเฉพาะความพิการ ศูนย์ การเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น 2) พัฒนาและฝึกอบรมผู้ดูแลคนพิการ บุคลากรที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 3) จัดระบบ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลือทางการศึกษาสำหรับคน พิการ 4) จัดระบบบริการช่วงเชื่อมต่อสำหรับคน พิการ 5) ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดย ครอบครัวและชุมชนด้วยกระบวนการทางการศึกษา 6) เป็นศูนย์ข้อมูล รวมทั้งจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาสำหรับคนพิการ 7) จัดระบบ สนับสนุนการจัดการเรียนร่วม และประสานงานการ จัดการศึกษาสำหรับคนพิการในจังหวัด 8) ภาระหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่ได้รับมอบหมาย (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2559)

การบริหารงานในสถานศึกษา เครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์ การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารจึงควรมีภาวะ ผู้นำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ให้บรรลุตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ ในการ ปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ ที่มีประสิทธิผลสูงจะทำให้การบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลสูงขึ้น จากการศึกษาของ กมลชัย พอก แก้ว (2556) ผู้นำที่มีลักษณะการบริหารงานที่ดี คือ ภาวะผู้นำแบบเน้นงานและผู้นำแบบเน้น ความสัมพันธ์ โดยภาพรวมเป็นภาวะผู้นำที่มี หลักการบริหารงานแบบธรรมาภิบาล ไพฑูรย์ สุข ผลานันท์ (2558) ในภาพรวมเป็นผู้นำที่มี

ประสิทธิภาพ ผู้นำให้ความสำคัญกับการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัด การศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำ ผลการวิจัยมาเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร อีก ทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร สถานศึกษาและเป็นแนวทางให้บุคลากรเกิดความ สำคัญและตระหนักต่อการปฏิบัติหน้าที่พัฒนาและ แก้ไขการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร ในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษา พิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษา พิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ใช้พฤติกรรม ผู้นำของผู้บริหาร 4 แบบ (House, 1971) และ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน (ราช กิจจานุเบกษา, 2542) มากำหนดกรอบแนวคิดใน

การวิจัยซึ่งตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 4 แบบ ได้แก่ 1) พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ 2) พฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน 3) พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ และตัวแปรตามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และ 6) หลักความคุ้มค่า โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา จากศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 6 ศูนย์ จำนวน 341 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 181 คน โดยเทียบสัดส่วนในแต่ละศูนย์ และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 4 แบบ ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด 3) เกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. วิธีรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยและการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ และนำเครื่องมือแบบสอบถามจากแบบของกมลชัย พอกแก้ว (2556), พระสหพล จือปา (2558) และจันทร์หา อิ่มโนบุญ (2559) มาวิเคราะห์ข้อคำถามและเลือกคำถามที่มีความถี่และข้อคำถามมีความสอดคล้องกับงานวิจัย

3) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

4) ตรวจสอบความสอดคล้องของคำถาม โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

5) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) ได้เท่ากับ 0.98

4. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปมีขั้นตอน ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคลใช้ความถี่ และค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-

Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ (r) ตามแนวคิดของรันยอลและฮาเบอร์ (Runyon & Habar, 1996)

ผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งหมด 181 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 84.00 และเพศชายจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-10 ปี จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ

77.90 มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 36 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 60.22 รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 ปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมผู้นำโดยรวมของผู้บริหารในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร	พฤติกรรมผู้นำ			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ	4.35	0.41	ระดับดี	3
2. พฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน	4.32	0.46	ระดับดี	4
3. พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.37	0.45	ระดับดี	2
4. พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ	4.39	0.44	ระดับดี	1
รวม	4.35	0.44	ระดับดี	

ตารางที่ 1 แสดงว่า พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโดยรวม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.35$) พฤติกรรมผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดี

($\bar{X} = 4.37$) พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.35$) และพฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.32$)

3) ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวม

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล			
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. หลักนิติธรรม	4.38	0.42	ระดับดี	5
2. หลักคุณธรรม	4.40	0.42	ระดับดี	4
3. หลักความโปร่งใส	4.43	0.42	ระดับดี	3
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.36	0.43	ดีระดับ	6
5. หลักความรับผิดชอบ	4.44	0.43	ระดับดี	2
6. หลักความคุ้มค่า	4.45	0.40	ระดับดี	1
รวม	4.41	0.42	ระดับดี	

ตารางที่ 2 แสดงว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมอยู่ในระดับดี (\bar{X} = 4.41) และหลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า (\bar{X} = 4.45) รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบต่อ (\bar{X} = 4.44) หลักความโปร่งใส (\bar{X} = 4.43) หลักคุณธรรม (\bar{X} = 4.40) หลักนิติธรรม

(\bar{X} = 4.38) และหลักความมีส่วนร่วม (\bar{X} = 4.36)

4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 มีรายละเอียดตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขต การศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษโดยรวม

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร	การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาล					
	นิติธรรม	คุณธรรม	ความโปร่งใส	ความมีส่วนร่วม	ความรับผิดชอบต่อ	ความคุ้มค่า
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y ₆)
1. พฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการ (X ₁)	0.64**	0.59**	0.65**	0.67**	0.57**	0.58**
2. พฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุน (X ₂)	0.54**	0.62**	0.57**	0.61**	0.59**	0.59**
3. พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X ₃)	0.64**	0.69**	0.69**	0.67**	0.62**	0.59**
4. พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (X ₄)	0.70**	0.67**	0.72**	0.75**	0.65**	0.65**
รวม	0.63**	0.64**	0.65**	0.67**	0.60**	0.60**

** P < .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารงานตามหลัก

ธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ

เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่าง 0.54-0.75 อยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายคู่พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักความสำเร็จมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ระดับมาก ($r_{xy} = 0.75$) รองลงมา คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์ระดับมาก ($r_{xy} = 0.72$) พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักนิติธรรม มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.70$) พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับหลักคุณธรรม พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับหลักความโปร่งใส มีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.69$) และพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการกับหลักความสำเร็จมีส่วนร่วม พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับหลักความสำเร็จมีส่วนร่วม พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักคุณธรรมมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง ($r_{xy} = 0.67$) ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายพฤติกรรมผู้นำ พบว่า พฤติกรรมผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีการพัฒนาประสิทธิภาพของงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับพระสหพน จีอปา (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ พบว่า ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Mickey (2000) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่นใช้ในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของครูใน

สถานศึกษาขนาดกลาง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ใช้วิธีเชิงระบบในการปรับโครงสร้างการทำงาน ให้รับรู้ถึงความสำคัญของอำนาจในตำแหน่งหรือบทบาทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง โดยภาวะผู้นำแบบร่วมกันทำงานเป็นรูปแบบของภาวะผู้นำที่มีความสำเร็จสูง และสอดคล้องกับ Marley (2003) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า การใช้แรงบันดาลใจ ให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกันอาจจะเป็นพื้นฐานของความสำเร็จได้ด้วย ข้อมูลบ่งชี้ว่าการทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติได้ หรือการใช้อำนาจ และการมอบอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และสอดคล้องกับ Michael F. DiPaola Chriss Walther-Thomas (2003) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารและการศึกษาพิเศษ : บทบาทสำคัญของผู้นำโรงเรียน พบว่า การบริหารงานและกระบวนการเรียนการสอน การศึกษาพิเศษ มีผู้นำโรงเรียนเพียงไม่กี่คนที่เตรียมพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอน การศึกษาพิเศษในโรงเรียน และยังมีปัญหาในความเป็นผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษให้เกิดประสิทธิภาพ ต้องทบทวนมาตรฐานที่เกิดขึ้นใหม่สำหรับการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดความรู้และทักษะที่ผู้นำโรงเรียนต้องมีให้เกิดประสิทธิภาพการทำงาน และสอดคล้องกับTharpe, Penny (2017) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำที่เอื้อต่อความพึงพอใจในงานของผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมผู้นำเป็นหัวใจสำคัญต่อผู้บริหารหรือครูการศึกษาพิเศษในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน การสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งช่วยเพิ่มความพึงพอใจในงานให้กับผู้บริหารและครูการศึกษาพิเศษมากที่สุด

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับดีนั้น เมื่อพิจารณาด้านหลัก ธรรมาภิบาล พบว่า หลักธรรมาภิบาลที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับดี อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสนับสนุนให้ร่วมกันประหยัดพลังงานเพื่อรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับพระมหาสุเทพ สุภาจาโร (2559) ได้

ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า สภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับทวิวัฒน์ อินทรประเสริฐ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่ได้พบว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, Jovita M. Ross-Gordon. (2002) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในประเทศบัลแกเรียและการเปลี่ยนถ่ายจากคอมมิวนิสต์สู่ประชาธิปไตย ที่ได้พบว่า ในยุคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีการปกครองแบบศูนย์รวมในลักษณะของระบบราชการ (Bureaucracy) ทำให้สถาบันอุดมศึกษาขาดความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) ขาดการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ รวมทั้งขาดความเป็นอิสระ (Autonomy) ถือเป็นความบกพร่องของสถาบันอุดมศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครื่องช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จกับหลักความมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันสูงสุดและอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาประสิทธิภาพของงานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ กมลชัย พอกแก้ว

(2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ที่ได้พบว่า ภาวะผู้นำแบบเน้นงาน และผู้นำแบบเน้นความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับที่ จันทรา อิมโนบุญ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ที่ได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับที่ Constantino, Margaret Elizabeth (2011) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับพฤติกรรมผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความพิการ พบว่า ไม่มี ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างครูการศึกษาพิเศษกับพฤติกรรมผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีความพิการ มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับปานกลาง ระหว่างครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน ซึ่งมีพฤติกรรมของผู้บริหารเป็นตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ในพฤติกรรมผู้นำแบบสั่งการได้พบว่า ผู้บริหารไม่ควรคำนึงถึงตนเองเป็นหลัก ควรสนใจความรู้สึกและความต้องการของคนอื่น เพื่อเพิ่มความมีประสิทธิภาพในการทำงาน และควรมีหลัก

ความรับผิดชอบสำนึกในการทำงานให้ประสบความสำเร็จโดยไม่ละทิ้งงานควบคู่ไปด้วย

2. ในพฤติกรรมผู้นำแบบให้การสนับสนุนได้พบว่า ผู้บริหารควรปฏิบัติกับบุคลากรอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันและยอมรับฟังความคิดเห็นใหม่ ๆ ควรมีหลักนิติธรรม โดยตักเตือนหรือลงโทษบุคลากรที่ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงของสถานศึกษา

3. ในพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมได้พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการอภิปราย เขียนข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาได้อย่างอิสระ มีความใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และควรมีหลักความคุ้มค่า สามารถระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา

4. ในพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จได้พบว่า ผู้บริหารควรมีกฎระเบียบวิธีการ เอาใจใส่ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ที่ช่วยส่งผลสำเร็จในการทำงาน และควรมีหลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าควบคู่ไปด้วยกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลชัย พอกแก้ว. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).
- จันทร์หา อิมโนบุญ. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ทวีวัฒน์ อินทรประเสริฐ. (2559). *การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (บุญหยง). (2559). *การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- พระสหพน จือปา (2558). *ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา: กรณีศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต).

5. ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำที่ดี ต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรโดยเฉพาะผลจากการวิจัย พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ต้องให้ความสำคัญเน้นหลักความร่วมมือร่วมของผู้ใต้บังคับบัญชา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหรือสังกัดสำนักบริหารการศึกษ้อื่น ๆ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารและการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา เครื่องช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

- ไพฑูริย์ สุขผลานันท์. (2558). *การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ราชกิจจานุเบกษา.(2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542*. เล่ม 116 ตอนที่ 63.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2559). *การศึกษาแนวทางในการจัดตั้งหน่วยบริการของศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- Carl D. Glickman, Stephen P. Gordon, Jovita M. Ross-Gordon. (2002). *Supervision and instructional Leadership : A developmental Approach*. [n.p.]
- Constantino, Margaret Elizabeth. (2011). *The relationship between special education teachers' perceptions of principal leadership behaviors and the achievement of students with disabilities*. (Doctor of Education). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/916377532?accountid=168828>.
- House, R. J. (1971). *A Path Goal Theory of Leader Effectiveness*. *Administrative Science Quarterly*, 16(3), 321-339. Retrieved from https://www.jstor.org/stable/2391905?seq=1&cid=pdf-reference#page_scan_tab_contents.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Actives*. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 608. Retrieved from https://home.kku.ac.th/sompong/guest_speaker/KrejcieandMorgan_article.pdf.
- Marley, L. W. (2003). *Effective Leadership Behaviors of Tow Selected High School Principals with Successful Professional-technical Programs: A case study*. Idaho : Idaho State University.
- Michael F. DiPaola Chriss Walther-Thomas. (2003). *Principals and Special Education:The Critical Role of School Leaders*. (Doctor of Education). Retrieved from [http://www. Personnel center. org/pdf/copsse_principals.pdf](http://www.Personnelcenter.org/pdf/copsse_principals.pdf).
- Mickey, B. H. (2000). *Instructional Leadership : A Vehicle For One Urban Principal to Effective Pedagogical Restructuring in a Middle School*. (Doctor of Education). Retrieved from Temple University.
- Runyon, R. P. & Habar, A. (1996). *Fundamentals of behavioral Statistics* . 8 ed. New York, NY:McGraw-Hill.
- Tharpe, P. (2017). *Authentic leadership behaviors contributing to job satisfaction of elementary school principals and elementary special education teachers*. (Doctor of Education). Retrieved from [https:// search.proquest.com/docview/1893701508?accountid=168828](https://search.proquest.com/docview/1893701508?accountid=168828)